

Home-Start Familiekontakten Norge

Årsrapport 2008

Home-Start Familiekontakten (HSF) er et familiestøtteprogram hentet fra England til Norge og baserer seg på frivillig innsats. Home-Start ble etablert i Leicester i 1973 av ildsjelen Margaret Harrison. Trondheim kommune startet den aller første HSF avdelingen i 1995, og i dag er det 22 kommuner i 11 fylker som har dette frivillige og forebyggende tilbudet til småbarnsfamilier som sliter i hverdagen.

Familiene må ha minst ett barn under skolealder, da det er viktig å satse på tidlig og forebyggende hjelp til små barn.

Frivillige (familiekontakter) må gjennomføre et 30 timers kurs som er likt i alle de 20 landene som bruker Home-Start som metode. Denne kvalitetssikringen er viktig, og etter kurset blir de kjent med en familie som er i en sårbar livssituasjon og som ønsker hjelp og støtte fra HSF.

Det dreier seg om en begrenset tid, som regel ½ år.

Nasjonal oppfølging ble opprettet i 2000, da var det 11 avdelinger i Norge og behovet for kvalitetssikring og videreutvikling var stort.

År	Avdelinger	Familier	Barn	Familiekontakter
2000	11	143	298	126
2001	13	168	322	141
2002	16	234	459	166
2003	16	285	593	249
2004	20	285	561	279
2005	23	428	871	411
2006	26	513	1075	455
2007	27	552	1079	467
2008	25	525	1097	399

Nedgangen på to avdelinger fra 2007 til 2008, skyldes at Halden kommune ikke prioriterte å sette av penger til videre drift etter at prosjektperioden fra Helse- og Rehabilitering var over. Ullensaker kommune valgte også å kutte sin 40 % koordinatorstilling.

Av alle landets avdelinger er det nå 8 avdelinger som har 10 års erfaring eller mer.

Alle HSF avdelingene lager årsrapporter som beskriver aktiviteten gjennom året, samt tallmateriale. Rapportene ligger til grunn for den nasjonale årsrapporten.

Koordinatorerne er kreative i sitt omfattende arbeid med familier, familiekontakter og samarbeidspartnere lokalt.

Det kan være krevende for familiekontaktene å besøke sårbare småbarnsfamilier hver uke, og de trenger kontinuerlig veiledning, oppmuntring og tid for samtaler når de har behov for det.

Det primære i HSF er ukentlige besøk i hjemmet, men i tillegg har mange avdelinger tilbud om sosiale treff og sammenkomster som betyr mye for familien som helhet. Isolasjon og ensomhet kan brytes ved at familien sammen med familiekontakten er med på slike treff, hvor det kan knyttes kontakter med andre i samme situasjon. Mange familier fortsetter å gå på de sosiale treffene og sammenkomstene etter at familiekontakten slutter å komme hjem til dem. Noen avdelinger har også tilbud om korte ferieopphold både vinter og sommer, samt julefeiring.

Familiene har forskjellige utfordringer

49 % av familiene har lite nettverk.

46 % er alene om omsorgen for sine barn.

43 % er minoritetsspråklige

15 % av barna har nedsatt funksjonsevne eller er kronisk syke.

Mange familier har sammensatte utfordringer som gjør at de regnes med i flere av kategoriene.

En far uttalte at han var svært skeptisk til å ta en fremmed inn i huset. Det som gjorde utslaget var at opplegget virket seriøst og at familiekontakten selv hadde barn.

”Alle skulle hatt en familiekontakt når de kom til Norge.”

Innvandrer pappa

Mor til barn med kronisk sykdom var veldig sliten, og sa at hun aldri hadde trodd at hun skulle trenge hjelp fra noen. Gjennom familiekontakten hadde hele familien fått hjelp til å få igjen et overskudd og å være positive når barnet kom hjem. Familien var i krise og dette var nødhjelp med effekt, sa hun.

”Jeg er en helt annen på torsdagsettermiddagen. Jeg får overskudd og tålmodighet til barna mine. Hver fredag begynner jeg å glede meg til torsdag igjen!”

Mor m 4 barn.

En liten beskrivelse av vårt møte med familier på asylmottak:

”En nybakt mor fra asylmottak hadde fått et tips fra helsesøster om HSF. Mor tok selv kontakt da hun følte seg isolert og hadde ønske om å bli kjent i nærmiljøet, og ikke minst få et medmenneske å snakke med og støtte seg til. Familiekontakten og moren fikk umiddelbart en veldig god kontakt. I starten uttrykte familiekontakten at hun følte seg litt utrygg, et asylmottak er en fremmed arena for de fleste nordmenn. Men besøkene var så hyggelige, det gav familiekontakten nytt perspektiv på livet; å møte en blid og glad nybakt mor som stråler av lykke og som bor på 10 kvm! Barnet trivdes og vokste og sammen gikk de turer, var på kafé og på biblioteket, og familiekontakten viste henne nærmiljøet med brukt-butikker og rimelige matvarebutikker. Familiekontakten var også med på mødregruppen som HSF har. Språkbarrierene ble løst via stotrete engelsk og tegnspråk! Etter hvert tok de lengre turer, gikk langs sjøen og språket ble bedre og bedre. Mor sier at familiekontakten har betydd enormt for henne som nybakt mor i et fremmed land, langt borte fra familie og venner.”

Familiene får kjennskap til HSF

Familiene tar ofte selv kontakt ved at de leser om HSF i aviser og blader eller søker på internett. Nasjonalt kontor får også mange henvendelser, og av og til er det fra familier som bor i områder hvor det ikke finnes et HSF tilbud. Etterspørselen etter et medmenneske; en familiekontakt er økende. Avdelingene kan ikke dekke etterspørselen så raskt som ønskelig er. Vi tenker at det skal gå kort tid fra familien har tatt mot til seg for å spørre om hjelp, til de får en familiekontakt. Vi bestreber oss på dette hele tiden. Mens familien venter på en ledig familiekontakt som matcher deres behov, følger koordinatorene opp med telefonsamtaler, et kort til jul osv; å bli sett også i denne venteperioden er et av varemerkene for HSF sitt arbeide.

Helsestasjonen er ellers den viktigste arene for at familien får kjennskap til oss. Øvrige i hjelpeapparatet som tipser foreldrene er barneverntjenesten, familievernkontor, krisesenter, sykehus, habiliteringstjenesten, barnehage, etc.

En familiekontakt besøker en tospråklig familie og har hjulpet til med leksene til de største barna. Tilbakemeldingene fra læreren er svært positive: ”- vi ser framgang i barnets skolefaglige utvikling.”

”Vi er glade for at dere nå har hatt kurs og har ledige familiekontakter. Vi ser stor nytte av det arbeidet frivillige gjør.”

Helsesøster

1. linjetjenesten og øvrig hjelpeapparat som har foreslått HSF til familiene – gir gode og positive tilbakemeldinger om at nettopp dette er et særdeles godt forebyggende tilbud som de ønsker at alle kommuner i Norge skulle ha.

Hvem er familiekontaktene?

50 % er i arbeid

30 % utgjør pensjonister eller trygdede

16 % er uten arbeid

4 % er studenter

Alderen fordeler seg slik:

46 % er mellom 40-59 år

32 % er over 60 år

22 % er mellom 20-39 år.

Det er en økning av familiekontakter som selv har fått hjelp og støtte fra HSF og som ønsker å bidra til at andre også får tilbudet.

Utsagn fra familiekontaktene:

”Jeg utvikles så mye som menneske når jeg får lov til å treffe så mange forskjellige familier.”

”Det er så morsomt å komme til familien, barna står i vinduet og hopper av begeistring når jeg kommer.”

”Jeg opplever at mor synes det er veldig positivt, vi har en fin tone. Dette gir meg overskudd, det er en vinn - vinn situasjon.”

Prosjektet ”Home-Start Familiekontakten til familier med kronisk syke barn og barn med nedsatt funksjonsevne”

De minoritetsspråklige familiene

gir uttrykk for at det å få en familiekontakt hjem til seg en gang i uken er svært verdifullt, ikke minst i møte med det offentlige. Familiekontakten har tid til å sette seg ned sammen med familien og gå igjennom viktig informasjon. De går igjennom vedtak, hjelper til å fylle ut skjemaer og deltar på møter med det offentlige. Familien blir klar over sine rettigheter og blir trygget på det å ta imot hjelp fra andre.

Noen leger har også uttrykt at de får en bedre helhetsforståelse av familiene når de er i følge med en familiekontakt som kan supplere når familien selv leter etter ord.

Koordinatorerne bruker mye tid på disse familiene. De oppmuntrer og veileder dem på å ta imot den hjelpen de blir tilbudt. Mange engster seg for at noen skal tro at de ikke duger som foreldre når de tar imot hjelp fra det offentlige. Men når de innser at dette er hjelp som andre foreldre med barn med nedsatt funksjonsevne benytter seg av, blir det lettere å ta imot tilbud de får.

Søsken

I de fleste familiene vi besøker er det flere barn. Barnet med funksjonsnedsettelse får ofte lovpålagt hjelp. Det får ikke søsknene, men de kan få en familiekontakt som foreldrene kan komme med ønsker til. Som en mor sa: ”Det at det kommer en som bryr seg med de friske barna i familien betyr mye for oss.”

Vi vet at mange av de funksjonshemmede barna krever mye av foreldrenes tid. Det kan resultere i at søsken kan føle seg oversett eller at foreldrene har kronisk dårlig samvittighet for at de ikke følger opp de andre barna godt nok. Da er det viktig å få regelmessig besøk av en familiekontakt som kan gi tid til søsken, eller som kan se etter det funksjonshemmede barnet slik at mor kan ta seg av de andre barna.

Alle familiene i prosjektet er forskjellige, men én ting har de felles: Det å få et sykt eller funksjonshemmet barn påvirker hverdagen deres, og de fleste opplever mange utfordringer i møtet med hjelpeapparatet.

Hva har prosjektmidlene resultert i:

162 kronisk syke barn eller barn med nedsatt funksjonsevne har fått støtte av en familiekontakt dette året. Halvparten av familiene er minoritetsspråklige.

Det hadde ikke vært mulig å gå så offensivt ut mot disse familiene uten prosjektmidlene.

Avdelingene som har fått prosjektmidler kan fortelle at hjelpen vi gir ofte resulterer i at familiene får mer hjelp fra det offentlige. Årsaken til det kan være at de ikke har blitt godt nok informert om mulige tjenester eller at de ikke har forstått de tilbudene de har mottatt.

Koordinator som er en fagperson gjør en viktig informasjonsjobb i disse tilfellene.

Prosjektets målgruppe -

en naturlig del av de familiene som får hjelp fra HSF

Prosjektleder har også i år vært innleder på samtlige forberedelseskurs som har vært avholdt.

På den måten har alle avdelinger med sine nye familiekontakter også dette året fått styrket sin kompetanse. Det å løfte denne gruppen spesielt er viktig, ikke minst å avdramatisere det å være familiekontakt i en familie med funksjonshemmede barn. I tillegg til dette er det viktig å få en forståelse for hva som kan være utfordringer i disse familiene.

Bidrag til virksomheten

Prosjektleder har også blitt invitert til kommuner for å holde foredrag om erfaringer med det å få funksjonshemmede barn og hva HSF kan bidra med.

Hun holdt også et foredrag om prosjektet på den globale konferansen for alle de 20 HS land som møttes til konferanse i Praha i november 2008.

Prosjektet er en naturlig del på nettverkssamlingene for alle koordinatorene i landet og på den årlige nettverkssamlingen til familiekontaktene.

Det at vi har kunnet lønne koordinatorene som arbeider målrettet mot disse familiene er årsaken til oppnådd resultat. Derfor ser vi støtten fra BLD som en forutsetning for at kronisk syke barn og barn med nedsatt funksjonsevne får denne gode hjelpen.

For 2009 har nasjonalt styre valgt å spre prosjektmidlene til flere avdelinger innen tilnærmetvis den samme budsjetttrammen. Vi er spent på om dette vil øke antallet barn ytterligere. Avdelinger som har fått prosjektmidler er Tromsø, Trondheim, Bergen, Skedsmo, Oslo, Fredrikstad og Tønsberg. Dette er erfarne avdelinger som gjør en god innsats i dag.

Da vi startet prosjektet i var vi opptatt av at de avdelingene som fikk prosjektmidler skulle arbeide for at denne stillingen etter hvert skulle overtas av kommunen. Dette har ikke skjedd. Kommunene sier de ser at HSF er viktig for familiene, men at disse familiene har så mange lovpålagte tjenester at de ikke vil prioritere å lønne en koordinator.

Prosjektleder vil fortsatt delta på opplæringen av nye familiekontakter og være tilgjengelig for besøk til avdelingene når det er ønskelig. Fire av de halve stillingene er besatt av erfarne prosjektkoordinatorene som også kan benyttes som veiledere for de nye avdelingene som starter opp.

Aktiviteter nasjonalt

30. mai inviterte vi til markering av at det var 35 år siden Margaret Harrison grunnla Home-Start. Denne markeringen fant sted i Gamle Logen med 160 deltagere, hvorav over 100 var familiekontakter. Vi hadde også gjester fra Home-Start i Australia og Danmark.

”Dagsavisen” var til stede og skrev en artikkel som sto i avisen 12. juni.

Statssekretær Kjell Erik Øie åpnet konferansen og sa bl.a.:

”Regjeringens fokus på forebyggende arbeid må styrkes og tidlig intervensjon er viktig.

Jeg tror at det som gjør HSF s bidrag så verdifullt er at fokuset er på likeverd og deltagelse og utnyttelse av familiens egne ressurser. Familiekontakten kan være med på å styrke foreldrenes selvtillit og gi dem tilbake livsgleden, noe som igjen kan påvirke samspillet i familien og til slutt hjelpe barna.”

Utdrag fra Margaret Harrisons tale:

”Hva er det som gjør at Home-Start har overlevd og at det har kommet nye land til i disse 35 årene?

I Storbritannia er det nå mer enn 350 avdelinger, og det er etablert HS i 20 land; - i Afrika, Asia, Australia, Europa og Nord-Amerika. Jeg tror årsaken til suksessen er måten vi tilnærmer oss familiene på:

- En verdibasert organisasjon som ikke er basert på å tjene penger.
- Vi er hverken belærende eller konkurransepreget, vi samarbeider med andre som likeverdige, vi er engasjerte i å forbedre familienes liv.

- Vi er ikke opptatt av å få makt. Frivillige velger å dele deres tid og medmenneskelighet med de familiene de støtter. Og foreldrene kan selv velge om de vil ha en familiekontakt som støtter dem eller ikke.
- Vi bestreber oss på god kommunikasjon, åpenhet og tillit.
- Vi har utviklet en struktur med lokal tilpassning, det vil si uavhengige avdelinger som ikke desto mindre evaluerer sitt arbeid opp mot de andre avdelingene og det nasjonale kontoret. Til sammen er vi et fint nettverk som samarbeider.
- Vårt fokus er at familiene skal få det emosjonelt bedre, gjennom kontakt med et medmenneske, noe som ikke kan være lovpålagt.”

Magne Raundalens innlegg hadde tema: ” Bedre hjelp til barn som lever under harde vilkår. ” Her nevnte han: ”økonomiske kriser i familien, materiell og psykologisk fattigdom, langvarig syke barn, barn som kommer fra krig og flukt, barn og turbulente skilsmisser, alvorlig syke foreldre eller søsken, barn med psykisk syke foreldre.”

Mange av våre barn i HS familiene har noen av disse oppvekstvilkårene. Han sa også: ”Vi må gå hjem!” Raundalens innlegg bekreftet hvor viktig det er at et medmenneske kommer hjem til småbarnsfamilier som sliter i hverdagen, nettopp det HSF gjør.

I september inviterte vi alle familiekontaktene i Trøndelag og Nordland, til en samling i Trondheim. 60 deltagere var samlet og temaet var ”Kommunikasjon i relasjon.” Hvert år inviterer nasjonalt kontor til samlinger for alle landets familiekontakter, og i 2008 var det første gang at vi hadde to samlinger, en på Østlandet og en i Trøndelag. Evalueringen viste at dette skal vi fortsette med.

I september var alle koordinatorene (35) samlet på Olavsgaard for å arbeide sammen i to dager. Alle avdelingene er brikker i det nasjonale nettverket og bidrar til utviklingen av HSF i Norge. Kontakten som nasjonalt kontor har med hver enkelt koordinator, er også en del av kvalitetssikringen, da vi er lett tilgjengelige ved spørsmål som måtte dukke opp i deres hverdag. Det er ofte drøftinger som gjelder familier, familiekontakter eller samarbeidet med hjelpeapparatet. Det er bygget opp et nettverk av alle avdelingene, både regionalt og nasjonalt, hvor det deles erfaringer og utfordringer

Både nasjonal koordinator og prosjektleder har holdt mange kurs for familiekontakter i løpet av året. Vi har deltatt på aktuelle konferanser og hatt informasjonsmøter i kommuner og i organisasjoner. Markedsføringen av HSF er et kontinuerlig arbeid for flere skal bli kjent med oss.

Aktiviteter internasjonalt

Det er et godt samarbeid mellom alle 20 HS landene. Internasjonalt kontor i London holder oss oppdaterte gjennom sine nettsider, e-poster og telefoner. Vi må bidra i nettverket og får mye igjen for at vi er en del av et internasjonalt felleskap. I november var vi samlet 5 dager i Praha, se vedlagte program. Alle land har noen av de samme utfordringene; å markedsføre tilbudet, få nok frivillige, når skal vi si nei til en familie fordi de har for store utfordringer for en familiekontakt osv. Samtidig er det store forskjellene fra Uganda til Norge, men vi har de samme kursene for frivillige. HS er et godt gjennomarbeidet program som vi alle står sammen om.

Vi har også hatt utveksling mellom HS i Ungarn og Norge, på grunnlag av EU midler som Ungarn hadde søkt om. 6 koordinatore kom til Oslo og 3 koordinatore samt prosjektleder

besøkte Budapest over 4 dager. Å knytte kontakter og utveksle erfaringer over landegrensene er uvurderlig.

Nasjonalt styre 2008

Det er avholdt 6 styremøter og styret har bestått av:

Mona Iren Enstad	Styreleder
Elisabeth Henne	Frelsesarmeen
Gerd Annexstad	Familiekontakt
Hanne Bech Ligaard	Koordinator
Inger Johanne Seland	Koordinator
Georg Kayser	Blå Kors

Ansatte på nasjonalt kontor:

Wenche Heimholt Isachsen	nasjonal koordinator
Wenche Øyen	prosjektleder/konsulent

Videreutvikling av HSF i Norge

Evalueringen av HSF i Norge er nettopp ferdig, og den bekrefter at familiene er fornøyde med den støtten de får gjennom en familiekontakt.

Familiekontaktene sier at de også får mye igjen for sin innsats.

Evalueringen bemerket at nasjonalt kontor har en utfordring i årene fremover, hvis det blir en stor økning av antall avdelinger. Det er jo ønskelig at flere kommuner skal opprette dette forebyggende og frivillige tilbudet til småbarnsfamilier i Norge.

Nasjonalt kontor har 2 stillinger, det fungerer bar pr. i dag. Dersom vi ønsker å gå mer offensivt ut i forhold til markedsføring, så bør kontoret styrkes ytterligere.

Vi skal arbeide videre med innholdet i evalueringen på vår to dagers samling på Olavsgaard i september.

Kontinuerlig kvalitetssikring av samtlige avdelinger og god oppstart av nye, er vårt fokus også for 2009.

HSFN takker for godt samarbeid med BLD, og ser frem til nye møter i 2009.

Vennlig hilsen

Mona Iren Enstad
Styreleder
03.04.09

Wenche Heimholt Isachsen
Nasjonal koordinator

Vedlegg: Revisorattestert regnskap 2008
Revidert regnskap prosjektet 2008
Diverse avisoppslag om HSF
Program for internasjonal samling i Praha